

Popis:

Poměrně malá obec ve zvlněné krajině jihovýchodního podhoří Českomoravské vysočiny tehdy s cca 200 obyvateli se před koncem 2. světové války stala dějištěm událostí, které silně otřáslý celým krajem. Stačilo málo, aby i tato moravská obec, podobně jako české Lidice a Ležáky, byla zničena a její obyvatelé pobiti. Měl to být revanš nacistů za to, že několik místních obyvatel poskytlo úkryt a materiální podporu parašutistům. Nestalo se tak jen díky tomu, že se dobrovolně jako "viníci" přihlásila trojice statečných mužů - Michal Kratochvíl, František Pelán a František Durda.

Podrobný popis:

Operace Spelter byl krycí název pro paradestantní výsadek vyslaný během 2. světové války z Anglie na území protektorátu Čechy a Morava. Byl organizován zpravodajským odborem exilového Ministerstva národní obrany a řazen byl do třetí vlny výsadek. Desant tvořili št. kpt. Břetislav Chrastina, rtn. Jaroslav Kotásek a radisté rtn. Rudolf Novotný a čet. Jan Vavrda. Jejich úkolem byla podpora a rozšiřování odbojové činnosti a dále sběr zpravodajského materiálu a udržování radiového spojení s Londýnem. Pro tento úkol byli vybaveni radiostanicí s krycím názvem Lenka. Desant byl vysazen ze 4. na 5. května 1944 poblíž Kramolína (společně s výsadkem Potash). Po seskoku došlo ke komplikacím. Chrastina skupinu opustil. Dne 6. května 1944 před půlnocí dorazili na náves v Boňově. Tam se jich ujali František Durda a František Pelán a přivedli je ke statkáři Kratochvílovi, který je ukryl ve své stodole za statkem č. p. 10. Po několikadenním pobytu jim boňovští pomocníci pomohli k hájovně na Ostrém přemístit zavazadla a krátkovlnnou vysílačku. Hájovna hajného Vitouše byla místním ohniskem protinacistického odporu. Tam pak parašutisté umístili vysílačku a pokusili se o spojení do Anglie. O parašutistech se však dozvěděl pomahač gestapa Vojvoda - Jizera. Gestapo nějaký čas skupinu monitorovalo. V půli června se podařilo zjistit, že zpravodajská skupina byla vyzrazena Jizerou a že je sledována. Němci jednali rychle. Dne 17. června oddíly SS, Schutzpolizei a gestapa, které přijely od Třebíče přes Jaroměřice, obklíčily za tmy kolem druhé hodiny ranní hájovnu na Ostrém i Boňov. Dvěma parašutistům a hajnému Vitoušovi se podařilo uniknout, Kotásek padl. Strastiplnou cestou se Vitoušovi podařilo lesem uniknout a pomocí dalších místních vlastenců přečkal zbytek německé okupace pod jinou identitou. Z Boňova odvezli Němci všechny muže do Brna k výslechu. Ke spolupráci s parašutisty se hrdinně přihlásili Pelán, Kratochvíl a Durda. Pravděpodobně tak svým přiznáním zachránili Boňov před „vyhlazením“. Dne 23. června 1944 zinscenovali Němci na jaroměřické radnici soud s trojicí boňovských rolníků, kteří parašutistům pomohli. Pro výstrahu se procesu povinně zúčastnili všichni starostové Jaroměřicka, vedoucí hasičských sborů a někteří úředníci. Dusnou atmosféru emotivně osvěžil nejstarší obžalovaný, Michal Kratochvíl svým výrokem: „Neudal jsem parašutisty, protože byli Češi. Jsem Čech. A nikdy Čecha nezradím.“ Nad trojicí byl vynesena trest smrti a hned příští den byli v Praze na Pankráci popraveni. Na jejich památku a k udržování historické paměti byla 13. července 1947 na jaroměřické radnici odhalena pamětní deska navržená Josefem Kapinusem a provedená Ladislavem Brtnickým. V Boňově na domech č. p. 10, 25 a 32 jsou pamětní desky boňovským hrdinům.

49°7'3.364"N, 15°55'9.625"E - Boňov; 49°7'9.076"N, 15°57'31.428"E - hrob u hájenky

Region: Třebíčsko

Město: Jaroměřice nad Rokytinou

URL:

Zpřístupnění: volně přístupné

Bezbariérový přístup: ano

GPS: 49°7'3.364"N, 15°55'9.625"E

Mapa: <http://maps.google.com/maps?q=49.1176011,15.9193403&z=12>

Obrázky:

